

Misjonsstrategisk hjørne

Misjon 'fra, i og til Europa', og litt om "innside" og "utside"-bevegelser i global misjon

HANS THORE LØVAAS

Terrenget i den globale misjonssituasjon forandrer seg raskt. Kartene må tegnes på nytt. Men kompasset er det samme. Kompasset er Bibelens fortelling om Guds misjon til verden, Bibelens mandat til menigheten om å være sendebud i Kristi sted og Jesu klare misjonsbefalinger om å gå ut i hele verden, til alle mennesker og alle folkeslag alle dager inntil verdens ende.

Misjon fra, i og til Europa

Da jeg var på European Evangelical Missionary Alliance (EEMA) sitt årsmøte 19.- 22. oktober 2005 fikk vi utdelt EEMAs nye visjon og nye kart. Verdenskartet var tegnet med alle verdensdeler i forskjellige farger unntatt Europa som står som en hvit flekk på kartet. På 1800-tallet og 1900-tallet hadde misjonskartene mange hvite flekker i Afrika og Asia. Men nå er altså Europa tegnet som en eneste stor hvit flekk. Stemmer det med terrenget? For en stor del stemmer det nok, selv om det er markerte forskjeller fra region til region. Selv generalsekretæren for KV innrømmet i en tale til KVs 'Commission on Faith and Order' at Europa har blitt "et

kontinent full av mennesker som aldri har hørt om troen. Mange steder i Europa kan vi i dag ikke lenger regne med den religiøse, og enda mindre den kristne bevissthet/kunnskap som eksisterte bare for 20 år siden.”

EEMA pleide å være et europeisk misjonsråd særlig for de vest-europeiske misjonsrådene i Skandinavia, Tyskland, England, Nederland m.fl. som tenkte misjon fra Europa til verden i sør. Nå er dette endret på mange måter, blant annet ved at motto for EEMA er blitt ”Misjon fra - i - til Europa”. EEMAs visjon er formulert på følgende måte:

Vår visjon er at EEMA skal være en allianse av nasjonale misjonsbevegelser og misjonstiltak fra alle land i Europa, og som arbeider tett sammen med Den europeiske evangeliske allianse (EEA) og andre nettverk for å mobilisere kirken og fremme Guds rikes vekst i Europa og i hele verden.¹

Skal det være mulig å gjøre noe med situasjonen vil nok det viktigste av alt være å ”stikke fingeren i jorda” og erkjenne at terrenget i Europa, inklusiv Norge har endret seg radikalt og at løsningen kanskje ikke er å satse på ”gjenopplivning” av kristenheten, men på tverrkulturell misjon til en avkristnet sekulær og post-moderne kultur.

Det er skrevet og talt mye om dette de senere årene, men lite er gjort. Blant de som har skrevet er David Smith i boka ”Mission after Christendom”. På side 123 skriver han om

the need to develop 'missionary churches'. A plethora of books has appeared advocating 'seeker-friendly' services and proposing new models of the church adapted to meet the felt needs of postmodern people in cultures dominated by consumerism and entertainment. The crucial question to be raised with regard to such proposals concerns the extent to which they are based on a recognition of the true nature and extent of the cultural challenge involved in a missionary engagement with the contemporary Western world. ... Mission is thus understood, like almost everything else in this culture, as a matter of appropriate, effective and highly professional presentation, or more accurately, marketing... All this is to say that the apostolate in

a post-Christian situation will have to lose all semblance of a 'revival movement' and will have to bear the signature of mission work.²

På side 124 skriver han dernest at "At this point I want to suggest that the churches in the Western world would do well to consider carefully the lessons to be found in the records of previous attempts to transmit the message of the Gospel across cultural barriers. In other words, the history of mission is full of instruction".³

Den første utfordringen for oss blir å skifte strategi i vårt eget hjemlige Europa fra å satse ensidig på "Kom til oss" attraktive markedstilpassede forsamlinger til å prioritere utadrettet tverrkulturell misjon i vårt eget land og på vårt eget kontinent.

Den andre utfordringen blir å kunne gjenta ropet fra Makedonia i Ap.Gj. 16,9: *"Om natten hadde Paulus et syn. Han så en makedonier som stod og kalte på ham og bad: "Kom over til Makedonia og hjelp oss!"*. Dette handler om å invitere misjonærer fra sør til et konstruktivt samarbeid om å re-evangelisere Europa. EEMA presenterte på møtet i Portugal et nytt "Welcome Project" som tar sikte på å legge til rette for samarbeid med misjonærer fra for eksempel Nigeria, land i Latin-Amerika og Asia og hjelpe til med kulturforståelse og misjonærutdannelse. Prosjektet er lansert på nettsidene <http://www.welcomeproject.net/index.php>. På hjemmesiden presenteres prosjektet slik:

The Welcome Project is a network set up to welcome non-European Christians into Europe, especially those who have a heart for evangelistic mission. This website is a network tool, a place to share stories from 'Everywhere to Europe' as well as ideas and good practice on four key areas: mission, training, support and research.

Inntrykket av at det faktisk kommer mange over til Europa som gjerne vil hjelpe oss bekrefte sommeren 2005 av en undersøkende artikkelserie i avisen Nya Dagen der Daniel Wärn skriver om

Europa målet för tredje världens mission - 105000 människor från Afrika, Asien och Latinamerika på plats: Traditionellt har mission varit liktydigt med att missionärer från Europa spridit det kristna budskapet runt om i världen. Det senaste årtiondet har den bilden förändrats. I dag är Europa i hög grad ett missionsfält för kyrkor i Afrika, Asien och Latinamerika. Det är svårt att veta hur många missionärer som är verksamma i Europa. I World Christian Encyclopedia uppskattar den amerikanske forskaren David Barratt det totala antalet missionärer i Europa till 105000. I den siffran ingår flera tusen kristna flyktingar som lämnat sina hem i Afrika eller i andra länder och som under sin exil upplevt Guds kallelse att evangelisera eller plantera församlingar. Räknar man bara antalet som är utsända av någon organisation blir antalet runt 40000. ... Alla dessa nystartade församlingar är ofta mycket levande och har en yngre åldersprofil och större tillväxtpotential än Europas traditionella och historiska kyrkor. Nackdelen är att de nya församlingarna tenderar att bli enkulturella och ofta har svårt att nå inhemska européer, och att den sociala tillämpningen av deras förkunnelse begränsas till den mer personliga etiken. Men trenden är tydlig. Medan de nordamerikanska missionärerna minskar ökar antalet missionärer från södra halvklotet. Ett av de mest framgångsrika exemplen utgör den nigerianske pastorn Sunday Adelajos, som i Kiev byggt upp Europas största fri-församling med cirka 20000 medlemmar.

Det är ett hoppfullt tecken att kristna från andra världsdelar bryr sig om Europas andliga välbefinnande. Vi har oerhört mycket att lära av den världsvida kyrkan, säger Gordon Showell-Rogers, generalsekreterare för Europeiska Evangeliska Alliansen, EEA.

Ett 20-tal missionsorganisationer deltog i Europeiska Evangeliska Missionsalliansens, EEMA, konferens för missionärer som arbetar med att grunda nya församlingar i Europa.

Tillsammans har dessa organisationer omkring 1400 missionärer som ägnar sig åt församlingsplantering, berättar Cees Verharen, en av ledarna för EEMA.

Andra missionärer fokuserar i sitt arbete på mediearbete, radio, tv, Internet. I vissa delar av Europa finns också en stor social verksamhet där man delar ut mat och kläder eller driver

barnhem och sjukhus. Enligt Gordon Showell-Rogers, som mött många afrikanska missionärer som satsat på Europamission, finns det två huvudmotiv för de utomeuropeiska missionärernas arbete att återevangelisera Europa.

För det första har de upptäckt de stora andliga behoven i Europa, och för det andra känner de en tacksamhetsskuld för en tidigare generation européer, som gav sina liv för evangeliet i Afrika.”

På bakgrunn av disse utviklingstrendene kan vi trygt si at det bør jobbes intensivt langs to parallelle linjer for på nytt å nå ut med evangeliet i Europa:

1. At vi våre menigheter og organisasjoner blir misjonerende både i tenkning og handling og arbeider mye med utrustning til tverrkulturell misjon midt i vårt eget land og kontinent. Da vil det være mye å hente både fra misjonshistorien og fra misjonssituasjonen før kristenheten.
2. At vi ser potensialet i at det kommer mange ”over for å hjelpe oss” og at vi kan legge til rette for dette bl.a. ved å gjennomføre ”Welcome project” i praksis.

”Innside”-bevegelser

Oktober-nummeret (2005) av ”Mission Frontiers”- magasinet omhandlet spørsmålet om ”innside”-bevegelser, d.v.s. ganske mange mennesker som velger å følge Jesus samtidig som de forblir innenfor sine egne religiøse system. Dette gjør seg gjeldende innenfor alle de store verdensreligionene. Ingen vet hvor mange de er. Det kan dreie seg om noen tusen eller hundre-tusen. Magasinet kan nedlastes fra www.missionfrontiers.org sine hjemmesider på <http://www.missionfrontiers.org/archive.htm>.

Steinar Opheim har skrevet en del om saken i Misjonsdagen i avisen Dagen onsdag 12. oktober. Han skriver blant annet:

Så vel blant hinduer og buddhister som muslimer er det mennesker som gjerne tar i mot Jesus både som Herre og Frelser. Men samtidig ønsker de ikke å bryte med sitt eget samfunn og sin egen religion. I stedet tar de med seg nytestamentet når de

går til templer og moskeer. Og når forsamlingene ber til Allah eller guddommelighetene, vender de seg til Jesus. På en konferanse i Asia for ikke lenge siden, delte en ung kvinne sin historie. Vitnesbyrdet er gjengitt i det siste nummeret av det amerikanske misjonsmagasinet Mission Frontiers: - Jeg vokste opp som muslim, men da jeg tok i mot Jesus ble jeg en kristen. Jeg kjente imidlertid Herrens kall til å gå tilbake til min egen familie for å fortelle hva Gud hadde gjort for meg. For å nå inn til familien, måtte jeg fortsette å være muslim. Bare troen på Jesus som jeg elsker som min Herre, gjorde det mulig for å meg å gå tilbake til islam, fortalte kvinnen.

I en rapport Dagen har fått tak i, blir det fortalt hvordan "innsiderne" ofte har møter i sine egne hjem: - Kjerneenheten i bevegelsen er familien. Og viktigste person i hver familie er husfar. Dersom en muslimsk kvinne hører eller leser Injil (Det nye testamentet) og kommer til tro på Isa (Jesus), blir hun oppfordret til å be for sin familie og vente på at også de andre skal få samme tro. En grunntanke i bevegelsen er at ingen kan stå alene uten et felleskap rundt seg. Det er den Jesus-troende kvinnen sitt endrede liv som vil avgjøre om hun vinner familien sin. Hennes lys vil skinne, og de andre vil begynne å spørre om hemmeligheten til det de ser i hennes liv. Her kommer lesingen av Injil inn i bildet. Muslimene blir anbefalt å begynne med Markusevangeliet slik at de selv kan oppdage hvem Isa er. Koranen beskriver dessuten Injil som en hellig bok, heter det i rapporten.

Familien står sentralt også når de nye troende blir døpt i Jesu navn. Som regel venter en med dåp til det finnes tre Isastroende familier. Ofte går familiene til elva ved nattetid og døver seg. En av husfedrene er gjerne døpt på forhånd av en annen husfar. Han døver så sin familie og en av de andre husfedrene. Hver husfar døver deretter sin egen familie, heter det i rapporten. Det er ingen som har full oversikt over hvor store innsiderbevegelsene er. I Afrika, India og Kina er det mulig at majoriteten av de som tror på Jesus Kristus står utenfor det vi til vanlig benevner som kristne kirker. I mange tilfeller kaller disse troende seg fortsatt for hinduer eller muslimer i den kul-

turelle betydningen av ordet, konkluderer kirkevekstforsker og redaktør Ralph D. Winter i Mission Frontiers.

Så langt Stein Opheim i Dagen.

Undertegnede ble bedt om å kommentere denne saken i samme utgave av Dagen 12. oktober under overskriften: Bønn er bedre enn kritikk.

"Jeg tror det er bra om vi følger rådet Gamaliel ga i møte med Jesu disipler. Dersom dette er fra mennesker, vil det stoppe av seg selv. Men dersom det er fra Gud, kan ingen stoppe det", sier Hans Thore Løvaas til Dagen.

Han synes det er vanskelig å bedømme de ulike innsidebevegelsene og hva de står for.

"Siden bevegelsene vokser fram på innsiden av trossamfunnene, er det umulig for utenforstående å få den fulle oversikten. Vi får bare begrenset kjennskap til de enkelte bevegelsene, hva de står for og hvilket omfang de har," sier Løvaas.

Selv har han lang fartstid som misjonær i Bangladesh. Nettopp Bangladesh er nevnt som ett av landene der det har vokst fram en livskraftig innsidebevegelse.

"I arbeidet blant muslimer har det ofte vært slik at en har vunnet én og én. Mange av de kristne er blitt tvunget til å bryte med sitt eget samfunn. Gjennom innsidebevegelsene er det muligheter for at mange kan bli påvirket. Opplysninger vi har fått tyder på at bevegelsene når bredt ut," sier Hans Thore Løvaas.

"Men er det mulig å følge Jesus og samtidig forbli muslim?"

"I lengden er nok det vanskelig. Likevel må vi ikke konkludere for raskt. I Bibelen kan vi lese om hvordan de første etterfølgerne av Jesus arbeidet ut fra synagogene. De levde i tråd med de jødiske skikkene. Når de fikk anledning til å tale, brukte de så muligheten til å forkynde om Jesus. Etter hvert ble de kastet ut av de jødiske sammenhengene, men dette var en lang prosess som tok tid. Det er mye gledelig i det som skjer i innsiderbevegelsene. Derfor er det langt viktigere at vi ber for dem enn at vi kritiserer dem."

"Gir disse bevegelsene et signal om at kristne misjonærer

har vært for lite flinke til å forankre evangeliet i de lokale kulturene?"

"Både viljen og dyktigheten til tilpasning har vært stor i mye av misjonsarbeidet. Men dette er likevel ikke alltid nok. Det avgjørende er hvordan folkene en henvender seg til oppfatter arbeidet. Dersom de ser på det som skjer som noe fremmed," så er det det, sier Løvaas.

Flere ganger har han sett at nyomvendte kristne har skapt de største problemene i forhold til lokalsamfunnet.

"I møtet med Jesus er det mange som opplever at de blir satt fri fra et religiøst fangenskap. Jesus som sannheten, veien og livet representerer noe radikalt nytt. Derfor ønsker de også å ta avstand fra alt det gamle. En vi var i kontakt med i sin tid kastet Koranen etter at han ble en kristen. Det var sårende både for familien og andre, og det var gjerne ikke så rart at han måtte bryte med lokalsamfunnet," sier Løvaas.

Det at jeg er ganske positiv til det som skjer bør imidlertid ikke hindre et grundig studium av fenomenet og at vi gjerne må gi veiledning med sikte på å forebygge faren for synkretisme. Det er i alle fall løfterikt at mange kommer til tro på Jesus innenfor muslimske og andre religiøse lokalsamfunn og at de på grunn av sin språklige og kulturelle tilpasning ikke oppleves som så fremmede at de blir utstøtt. Det er en spennende ny utvikling i den globale misjonssituasjon og er vel verdt et nærmere studium.

"Utside"-bevegelser

Det er ikke bare gjennom "innside"-bevegelser det skjer stor kirkevekst i sør. Den største kirkeveksten skjer gjennom "regulær" misjon som jeg her i et ordspill kaller for "utside"-bevegelser fordi misjonen skjer ved at det kommer misjonærer utenfra inn i forskjellige kulturer og prøver å forkynde evangeliet og plante menigheter gjennom best mulig tverr-kulturell misjon.

Ikke minst ser vi mange gode eksempler på dette gjennom indiske kirker og indiske misjonsorganisasjoner som i løpet av de siste 30 årene er blitt mobilisert til misjon blant unådde på det indiske subkontinent og til andre deler av verden. Mobiliseringen har vært så sterk at India i dag har det største misjonsrådet og de fleste misjonærene i verden.

Det indiske misjonsrådet (IMA=India Missions Association) har 199 medlemskirker/ misjonsorganisasjoner og 40 000 misjonærer. IMA og medlemsorganisasjonene ligger langt fremme når det gjelder misjonstenkning, utvikling av nasjonale strategier, treningsmodeller, misjonæromsorg, lederskap og forskning. De er faktisk et forbilde for andre misjonsråd i Sør og Sør-Øst Asia. Også vi i Norge kan ha noe å lære av IMA når det gjelder misjonstenkning og misjonsinnsats. Her finner man mer om IMA på nettet: <http://www.imaindia.org>.

Men det trengs en kjempeinnsats i et land med 1027 millioner mennesker, hvorav 700 millioner er mellom 15 og 35. Det er 953 etniske grupper i India med en befolkning på mer enn 10.000. Av disse er det 204 folkegrupper på mer enn 50.000 som ennå ikke har kristne fellesskap i det hele tatt. Det er 222 forskjellige språk som blir snakket av flere enn 10.000 i hver språkgruppe. Av disse er det 81 språk som ennå ikke har en eneste bibeldel.

Det er vanskelig å gi et helhetlig bilde av misjonsvirksomheten i India og ut fra India, men det går an å ta stikkprøver og gi glimt fra misjonskirker og se hvordan de har beveget seg fra å være mottakerkirker (misjonskirker som ble bygget opp ved hjelp av vestlige misjonærer i sin tid) til å bli misjonerende kirker/organisasjoner som selv sender misjonærer.

En sånn stikkprøve er Mizoram Presbyterian Church Synod i Mizoram i nordøst-India. Staten er den 23. stat i India og grenser til Burma i øst og Bangladesh i vest. Mizoram har en befolkning på 900 000 hvorav 87 % er kristne. De første misjonærene kom fra Wales i 1890-åra. Majoriteten av befolkningen ble kristne i løpet av de første 50 åra, godt hjulpet av vekkelsen fra Wales i 1905 som spredde seg bl.a. til India og Korea. 50 % av befolkningen er medlemmer i den presbyterianske kirke som er delt opp i 27 presbyterier og 954 menigheter. Synoden har et eget misjonsstyre og har sendt ut 606 misjonærer til andre folkeslag i India og internasjonalt. I tillegg sender misjonsstyret 337 korttidsarbeidere og driver indremisjon med 397 arbeidere. Misjonsstyret har en administrasjon med 15 ansatte som blant annet følger opp misjonærene på 14 misjonsfelt i India og Nepal og misjonærer på Madagaskar, Nord-Amerika, Wales, Taiwan, Tuvalu, Samoa og Solomon øyene. Misjonsarbeidet er finansiert av gaver fra kirkens medlemmer: Rs. 30 millioner i 1992, Rs. 112 millioner

i 2002 og Rs. 154 millioner i 2003. 154 millioner rupees tilsvarer 23 millioner kroner. Det er mye i et land der lønningene bare er en brøkdel av hva de er i Norge. Som et resultat av misjonsarbeidet ble det i 2003 vunnet og døpt 4491 nye kristne. Sammenlignet med andre folkeslag så kan man trygt si at misjonsinnsatsen i forhold til befolkningsstørrelsen er blant de høyeste i verden, endog høyere enn Norge da det var på det høyeste. Når baptistene og andre kirkesamfunn i Mizoram regnes med har man totalt sendt ut 2000 misjonærer fra en befolkning på under 1 million.

Noter

¹ Oversatt av Hans Thore Løvaas

¹ David Smith: *Mission after Christendom*. Hoekendijk: 1967.

¹ *ibid*

Hans Thore Løvaas, f. 1945. 4-årig teologisk/missiologisk utdanning fra Fjellhaug Misjonsskole 1969, ordinert prest i Dnk 1970. Misjonær for Den norske Santalmisjon (DnS) i Bangladesh 1970-82. Rektor ved Gå Ut Senteret 1983-89. Personalkonsulent i DnS 1989-92, misjonssekretær fra 1999 frem til fusjon med Indremisjonselskapet 1. januar 2001. Er daglig leder for NORME og spesialrådgiver i Normisjonen.